

Om lagen, bättringen och den rättfärdighet, som gäller inför Gud

- C-O Rosenius 1818 -

Det är så bedröfligt, att det icke kan med bittra tårar nog beklagas, att väckta själar, som söka att ingå genom den trånga porten, icke skola kunna ingå (Luk. 13: 24), blott därför, att de av sitt eget hjärta eller av falska, omogna lärare och skrifter föras på en orätt väg. Den sanna bättringen, lagens rätta och genomgripande verk i syndarens hjärta, är så nödvändig, att det förutan allt andligt strävande är förgäves, all tro, all gudaktighet, ja, Kristus och hans förtjänst äro fruktlösa för den själen. Den, som blott känner sina verksynder, synder i tankar, ord och gärningar, blott ser på *dem*, arbetar och strider med *dem*, och icke genom lagens krav på hjärtat sjunker ned i naturens orenda dy och där kommer i nöd, den människan gör en stympad skrymtarebättring, omvänder sig visserligen, men blott ifrån ett friare världsväsende till sin egen rättfärdighet och blir en farisé. Ja, den som också känner naturens ondskas hjärtats fördärv och orenhet, men flyr till vakor, böner, strid, försakelse, gudaktighet och icke blir misströstande på allt detta, utan hoppas och hoppas på seger och har därpå sitt öga, sin tröst och förhoppning, han blir också blott detsamma som den förre.

Kommer han icke, medan det ännu står illa till, medan han ännu icke vunnit den åsyftade segern, utan ännu ligger nere i sitt elände kommer han icke, medan han ännu är i denna uselhet, till Kristus, till nåd, tröst och salighet blott i Kristus, så blir han aldrig en rätt kristen, utan antingen ett bedraget verkhelgon, som fått tröst i sin bättring och gudaktighet, eller ock en uttröttad träl som övergiver alltsammans, faller tillbaka till sin sorglöshet eller stannar i förtvivlan och förtappelse. Om dem, som kunna uppsåtligen hylla vissa skötesynder, tala vi icke nu, utan om dem, som verkligt söka att ingå genom den trånga porten, men icke kunna. Felet hos alla dessa är, att de aldrig låta säga sig - eller ock blir det dem icke rätteligen sagt vad den rätta bättringen är, vad som är lagens egentliga verk, dess egentliga ändamål och mening.

O, att de ville giva akt på Herrens eget ord, t. ex. blott följande bibelspråk, och så fästa sig vid dem, att inga egna meningar och inga verkhelgon måtte kunna därifrån avvända dem! Hör då! Skriften säger uttryckligt:

Rom. 3: 19: »Allt vad lagen säger, det talar han till dem, som hava lagen, på det att var mun må tillstoppas och all världen varda brottslig för Gud.»

Rom. 5: 20: »Men lagen kom också in, på det att överträdelsen skulle överflöda; men varest synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer.»

Rom. 7: 7-10: »Vad skola vi då säga? Är lagen synd Bort det! Men synden kände jag icke, utan genom lagen; ty jag hade icke vetat av begärelsen, om icke lagen hade sagt: du skall icke begära. Men synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse; ty utan lag är synden död. Och jag levde en gång utan lag; men när budordet kom, levde synden upp, och jag vart död.»

Och v. 13: »Synden har blivit det, på det att hon skulle visa sig vara synd, därigenom att hon medelst det, som var gott, verkade min död, på det att synden skulle bliva övermåttan syndig genom budordet.»

Märk dock här på orden. Här stod (Rom. 3: 19), att lagens egentliga ändamål och rätta verkan är, att var och en skall tillstoppas, och all världen varda brottslig för Gud» icke varda from, icke ren och helig utan brottslig. Och orsaken, varför icke lagen vill annat, står i närmaste vers (v. 20): »Emedan intet kött skall av lagens gärningar varda rättfärdigat inför honom; ty genom lagen kommer syndens kännedom.» Här stod (kap. 5), att lagen kom in, på det att synden skulle överflöda icke övervinnas, utan överflöda men varest synden överflödade, där överflödade nåden ännu mer.

Här stod (kap. 7), att detta överflödande icke är blott ett syndakänslans och ångerns överflödande, utan att, såsom orden lydde, synden, verkligen själva synden överflödar genom budordet; ty där stod, att »synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse»; »att synden medelst det, som var gott, verkade min död på det synden skulle bliva övermåttan syndig genom budordet». Ja, i samma kap. v. 4, 6 står, att, för att kunna bära frukt åt Gud, måste man vara »lösgjord, död ifrån lagen genom Kristi kropp», som är offret för synderna.

Så talar skriften om lagens rätta verkan vid en människas omvändelse. Så sannas Luthers ord, då han säger: »Vad gör då lagen? Jo, det gör den.: den är tillfälligtvis (d. ä. i följd av vår naturs ondskan) en orsak till synden. Ja, »den är syndens kraft», säger Paulus; »den kommer vrede åstad», den gör icke from, nämligen i hjärtat, såsom papisterna skvallra och de världsligt vise föregiva. I utvärtes måtto hindrar den väl handen; men därav varder intet annat än skrymteri för Gud; men i hjärtat åstadkommer den sådan jämmer, att den icke allenast icke gör människan from, utan ock gör henne mycket argare än förut» (Luth. Ep. Post. N:o 66: § 19).

Och denna sin naturliga verkan måste lagen nödvändigt utöva i ditt hjärta, om bättringen skall bliva sann! Det är icke genom krav och bud, som du skall varda frommare och heligare nej, det skall du varda genom en annan, som döper med Ande och eld men genom lagen skall du bliva »brottslig», syndig, »övermåttan syndig» det finns ingen annan hjälp, om du någonsin skall rätteligen anamma Kristus till upptändande av ett nytt liv i ditt hjärta. »Om en lag hade blivit given, som kunde göra levande, så vore rättfärdigheten verklig av lagen» (Gal. 3: 21), och då »hade ock Kristus fåfängt dött» (2: 21).

Lagen utträttar ock visserligen sitt rätta verk, om den blott kommer in i hjärtat; angriper den blott ytan, så kan du bliva mycket from nämligen i gärningar och inbillningar och bliva en farisé. Sådan var ock Paulus, förrän »budordet kom», förrän lagens andliga krav trängde in på hans hjärta. Sådana äro ock i våra dagar många religiösa, vilka driva lagen på det sättet och i den meningen, som skulle man ock verklig därigenom kunna bliva frommare och bättre, om man blott allvarligare griper sig an, och yrka, att man icke skall misströsta därom, utan fortfara att lämpa, bedja och hoppas. Den rätta bättringen går djupare, upprör hjärtats ondskan och gör mig icke bättre och bättre, utan syndig, »övermåttan syndig genom budordet», så att jag kommer på skam med allt vad jag företager, tycker verkligt illa om mig och min bättring och således får ingen tröst i mig själv.

Märk, när Kristus började sitt läroämbete, var det hans första göromål att förklara lagens andliga krav så högt, att ingen människa skulle kunna fullgöra det. Se Matt. 5: 21-48. Och när en man trodde sig hava fullgjort vad lagen krävde, var Kristus icke nöjd, utan skyndade genast att giva honom ett bud, som skulle varda honom för svårt: »Om du vill vara fullkomlig, så gå bort och sälj det du har och giv åt de fattiga» (Matt. 19: 20-21). Icke förhjälppte han mannen till tröst i sin fromhet.

Därför, när någon säger, att han vill omvända sig, bliva from och helig, må man svara: Ja, om du allenast först bleve en syndare och ogudaktig, d. ä. om du först kunde komma, ned i din uselhet, lära känna, vad du är för en förtappad varelse, i grund fördärvad och ogudaktig, så kunde du sedan med sanning tro på honom, »som gör den ogudaktige rättfärdig, (Rom. 4:5), och så bliva from och helig. Här hava vi att anföra ett märkligt stycke av Luther, då han talar över Davids 5:e psalm sålunda: »Det är rent av beslutat, att en var, som vill bliva rättfärdig och from, han måste först bliva en syndare och orättfärdig; en var, som vill bliva helbrägd, from, rättskaffens och gudfruktig, ja, en rätt trogen kristen, han måste först varda sjuk, dåraktig, en narr, förvänd, djävulsk, en kättare, vantrogen och en turk; det är, han måste få känna, att han har av naturen ett lika så argt, otroget, med synd och djävulens säd uppfyllt hjärta, som en turk eller kättare; och som Paulus säger i 1 Kor. 3: 18: »Om någon ibland eder tycker sig vara vis i denna världen, varde han en dåre, på det att han må varda vis.»

Så står nu, säger jag, denna mening fast och orygglig; ty detta är den oföränderlige Gudens vilja i himmelen, att han vill av dårskap göra visa, av ondskan fromma, av synd rättfärdiga, av ett förvänt väsende ett rättskaffens, av vanvett kloka människor, av kätter trogna och av en djävulsk skepelse gudfruktiga; vilket bör så förstås, som förut är anmärkt, nämligen då en människa känner den onda säden eller satans väsende och verk uti sig och ropar till honom, som är kommen att nedslå djävulens gärningar, det är Guds Son (1 Joh. 3: 8). Frågar du nu, hur detta skall gå till, så blir svaret kort ock gott detta: Du kan icke bliva den i Gud eller Kristus, som du gärna ville vara, med mindre du först i dig själv och för alla människor blir den, som han vill, att du skall vara. Men han vill, att du skall vara i dig själv och för alla människor vad du verklig är, nämligen en syndare en syndare, ond, dåraktig, förvänd, djävulsk, otrogen och dylikt. Det är ditt namn, titel och värdighet, att du heter och är ett vredens barn av naturen (Ef. 2: 3). Detta är den rätta ödmjukheten.

Om du erfarit, detta, så är du i Guds ögon den, som du ville vara, det är: helig, from, uppriktig, rättskaffens, troende och dylikt mer.» Så långt Luther.

Men hur tillgår detta, som Luther sist nämner, att den, som blivit för sig själv ogudaktig, syndig, förvärd, djävulsk, nu är i Guds ögon den, som han ville vara, nämligen helig, from, rättskaffens, gudelig och älskelig? Nu är vi inne i det allra heligaste! Jo, det tillgår så, som Paulus säger: »Sålunda har lagen blivit vår tuktomästare till Kristus, på det vi skulle varda rättfärdiggjorda av tro» (Gal. 3:24).

Nu kryper syndaren till. Kristi fötter och söker skydd under hans rättfärdighet; nu föraktar han icke mer Kristus, utan håller honom alltför dyr för sig; nu tackar han för de smulor, som kastas för hundar, och är nöjd att heta en hund, om han blott kan få nåd och förlåtelse; och han kunde väl nu förgås av salig förundran, om han, så ovärdig, så högst ovärdig, skulle få hela Kristi förtjänst sig tillägnad. Och se, detta var just vad Gud åsyftade med lagen; han vill nu icke mer bedröva syndaren, ändamålet är vunnet; nu skänker han honom alltsammans för intet, hela Kristus med all hans förtjänst. Nu är den fattige syndaren på stunden ett rikt och saligt helgon (detta är nådens ordning!); nu har han hela lagens fullbordan att berömma sig av; ty hör nu vidare., vad skriften säger:

Rom. 8: 3: »Det, som lagen icke kunde åstadkomma, i det han var försvagad av köttet, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse», etc.

Gal. 4: 4-5: »Då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född av kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som var under lagen, att vi skulle få barnskapet.»

Ebr. 10:5 10: »Därför säger han vid sitt inträde i världen: Offer och gåva har du icke velat; men en kropp har du berett åt mig. Se, jag kommer; i boken är skrivet om mig, för att göra din vilja, o Gud! – i denna vilja har vi blivit helgade genom Jesu Kristi kropps offer, en gång för alla.»

En kristen, som ofta och andäktigt vill läsa och begrunda dessa bibelställen och andra dylika, under bön till Gud om ögonsalva, om öppnade sinnen, skulle otvivelaktigt därav ha stor nytta för sin kristendom.

Här synes den utskämde usle syndaren åter få upplyfta sitt huvud! Han har blivit till skam på sin laglydnad. Men här synes han ändå ha en laglydnad att berömma sig av. Vad tyckes dig, då Paulus här säger, att just det, som lagen äskade av oss, men icke kunde åstadkomma hos oss, i det han var försvagad av köttet, det, just detsamma gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse då. Sonen blev född under lagen, för att i egen person fullkomna honom åt oss och därmed »friköpa oss, som var under lagen»?

Och vid sitt inträde i världen förklarar han uttryckligt, att det var han, som skulle fullgöra Guds vilja. »Jag, jag, jag skall göra din vilja, o Gud! i vilken viljas fullgörande vi blivit helgade genom Jesu Kristi kropps offer, en gång för alla.» O, förundransvärda kärleksråd av himmelens Gud! Skulle vi icke en gång börja att, såsom Luther säger, »spotta och tvia» åt vår egen arma rättfärdighet, och med Paulus hålla den för »avskräde», när den barmhärtige Guden har behagat på detta sätt skänka oss hela lagens fullbordan, för intet, endast genom sin Son, som påtog sig att göra vad vi var skyldiga att göra, men icke kunde, och som led för oss vad vi hade bort lida.

Summa: rättfärdig måste man visst vara, lagens fullbordan måste man visst hava; men vi äro icke de personerna, som kunna utträta det. Kristus har gjort det. Han har fullkomligen hållit lagen, men icke för sig utan sannerligen för oss; såsom han själv så nådefullt säger: »Jag helgar mig själv för dem för dem, för dem på det att ock de må vara helgade i sanning» (Joh. 17: 19). Kristus helgade sig för oss genom lidande och lydnad. Kristus höll lagen fullkomligt; han älskade Gud över allting; han hade ett heligt hjärta, heliga tankar, heliga ord och gärningar. Han älskade ock sin nästa såsom sig själv; älskade så, att han dog för sina ovänner, och led vad vi bort lida; och när han blev smäddad, smädade han icke igen; och när han led, hotade han icke. Där är min laguppfyllelse, där min fullkomliga fromhet och rättfärdighet.

Då Paulus säger: »En har dött för alla, därför hava alla dött»; så ligger däri ock: Om en har uppfyllt lagen för alla, så hava alla uppfyllt lagen. Aposteln säger ju uttryckligt, att Kristus blev född under lagen, på det han skulle friköpa dem, som var under lagen. En har uppfyllt lagen för alla. Vill jag då vara en kristen, rätteligen tro och ära Sonen, så måste jag ju bestämt säga: Jag har fullkomligt uppfyllt lagen, jag är alldeles skuldfri, visst icke i mig själv, i egen person, utan genom min borgensman, medlare, ställföreträdare, Kristus. Jag vore värd att på stunden bortkastas till det yttersta mörkret, om jag icke för all hans möda gjorde honom den äran, att jag bevarade mig i honom fullkomligt rättfärdig; ty att icke så tro och bekänna, är ju detsamma, som om jag sade, antingen att han icke riktigt utfört sitt åtagna värv, icke fullkomligt hållit lagen och utstått straffet för synderna, eller också, att det icke

verkligt skedde för oss, utan att han behövde det för sig själv. Och vilken bekännelse vore väl detta för en kristen?

Om en konungs son, av stor barmhärtighet, av innerligt medlidande för en olycklig tjänare, som förskingrat konungens egendom och för sin stora skuld är insatt i fängelse, lägger sig ut för den olycklige, betalar hela skulden och därjämte utstår det fängelsestraff, som var tjänaren ådömt, och konungen en gång gillat detta hur kunde den skulden någonsin mer utkrävas av tjänaren? Och vad skulle den arme tjänaren göra? Skulle han icke med innerlig glädje och tacksamhet nedfalla för konungasonen och säga:

Allt har du väl beställt, det är nog och evigt väl med vad du gjort! Vore det icke en synd och skam över all annan synd, om han ännu tänkte och sade: Ja, men jag har icke själv, i egen person utstått mitt straff och med egna medel betalat min skuld; hur kan jag då vara trygg, att jag icke stannar i fängelse? Vore icke detta detsamma som att säga: Vem vet, om det är att lita på, vad konungen och hans son sagt och gjort?

Nu står det ju här uttryckligt: »Det som lagen icke kunde åstadkomma, det gjorde Gud, i det han sände sin Son i syndigt köttets liknelse»; och åter: »född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som var under lagen. ”Det står ju här, att Gud just därtill sände sin Son, att han skulle göra detsamma, som lagen icke kunde åstadkomma” född under lagen». Han var ju då i vårt fängelse »på det han skulle friköpa dem, som var under lagen». Det är ju icke någon dröm eller dikt, utan den eviga, gudomliga sanning, som all skrift ifrån världens begynnelse uppenbarat såsom summan av allt, att Gud gav oss sin Son till medlare och Frälsare.

Han säger ju själv om lagen: »Jag har kommit för att fullborda honom» (Matt. 5: 17). »Jag helgar mig själv för dem, på det att ock de må vara helgade i sanning. Se, jag kommer, i boken är skrivet om risig, för att göra; din vilja, o Gud i vilken vilja vi blivit helgade genom Jesu Kristi kropps offer, en gång för alla.» Det står ju här tydligt. Vad vilja vi göra häråt? Visst är det alltför mycket, att Gud skall själv skänka oss hela lagens fullbordan; men Gud har ju uti allting varit oss alltför stor, underlig och obegriplig. Vad annat skulle vi göra, än endast som barn taga emot och tacka och med hjärtats glädje och genkärlek begagna den härliga friheten och innerligt gärna och villigt, som barn, älska och tjäna var nådige Fader göra det goda, som vi få nåd till; men först och sist veta, att var rättfärdighet inför Gud består i en annans gärningar, vilken rättfärdighet därför är kvar och oförminskad, även när vi själva är som mest eländiga, och gör, att våra synder icke tillräknas oss?

Och kan denna stora nåd icke beveka oss att älska och tjäna vår Gud, så är allt vad vi göra lika fruktlöst; det hjälper oss icke att göra det goda för kravets skull, för buds och hotelsers skull; ty allt är dock synd, som icke går av tron (Rom. 14: 23). »Alla de, som hålla sig till lagens gärningar, är under förbannelse» (Gal. 3: 10).

Allt detta böra kristna i alla sina livsdagar besinna och använda; ty det är icke blott i den första stora bättringen, sorg Gud förödmjucar oss med lagen och uppenbarandet av vår uselhet, utan det gör han, så länge vi leva på jorden och böra stå i trons övning, således även under den dagliga bättringen. Ja, ju närmare vi kommer Gud, desto mer känna vi hans helighet; och ju större nåd, desto större plikter och förbindelser.

Men allt vad som fordrar något av oss, det är lag. Härav kommer, att ingen har mera ljus i lagen och känsla av brister än en upplyst kristen; såsom Luthers ord lyda: »Ju större ljus i lagen, dess mer känning av synden.» Lagen är väl nu både vår lust och vår levnadsregel; men den lämnar oss aldrig rättfärdiga; ty då skulle vi vara så heliga uti oss, som Gud själv är. När vi således oupphörligen känna brister och mer och mer känna dem, da gäller det att ändå stå fasta i den frihet, med vilken Kristus har frigjort oss, och icke låta sig på nytt fångas under trældomsok (Gal. 5:1). I samma stund och i samma grad, som man snärjes i trældomssinnet i lagtankar, har lagen genast sin gamla verkan på oss, nämligen att uppväcka synden till dubbel kraft och göra oss på nytt olyckliga. Vad skola vi då göra, när lagen straffar oss för synd? Vi skola genast giva honom rätt däri, att i vårt kött bor intet gott; men ock på stunden visa honom till Kristus, såsom vår enda rättfärdighet, och säga: Där är den mannen, som i mitt ställe fullgjort allt vad jag bort. Gå till honom; han är min löftesman, han blev född under lagen och har visst icke syndat.

Men heter det åter: »Du borde dock även själv vara from och göra det, som är gott»; så svara: Det är sant, och när fråga är om mitt leverne, och jag är bland människor, som behöva det, då må du gärna

påminna mig, och då vill jag gärna höra dig; men när nu fråga är om min rättfärdighet inför Gud, då gälla icke mina gärningar, utan en annans, då gäller varken min fromhet eller min synd något; ty det är bestämt förbi med mig, om jag skulle dömas därefter; utan då har jag en annans fromhet, helighet, renhet, en annans kärlek och goda gärningar, nämligen Guds Sons, som var född under lagern. I denna fråga vill jag gärna i mig själv vara en stor syndare, och icke heta något annat, på det Kristus ensam må vara min rättfärdighet; här säger jag med Paulus: »icke havande min rättfärdighet, som kommer av lagen, utan den, som kommer genom tro på Kristus» (Fil. 3: 9).

Om mitt kött rasade tusen gången vildare, min synd vore tusen gånger större och mitt hjärta fördömde mig tusen gånger hårdare, så är dock Gud större än mitt hjärta, och Kristi blod och Kristi laglydnad tusen gånger mäktigare än min synd. Det är Kristi gärningar, Kristi fromma hjärta, Kristi fullkomlighet, som är min tröst, min rättfärdighet och min berömmelse evinnerligen. Amen.

(Den, som i detta allra viktigaste stycke vill vidare uppbygga sig bör andäktigt betrakta Luthers härliga predikningar, t. ex, i Epist. Post. N:o 8: § 89 99. N:o 63; N:o 66: § 9 25; och i Evang. Post. N:o 70: § 12 33.)

© Pietisten 2002

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om syftet är att främja Kristi rikets tillväxt.
www.pietisten.com